Հատը 3 եւ կէս գրուշ

ԲԱԺՆԵՒԻՆ

Միւրիա տար 60 լրագրամ
Վեցամսեայ 35 »
Արտասահմ. տարի 4 տոլար
Վեցամսեայ 2,50 »
Իրագ եւ Պարսկ. 1 ոսկի

ԱԶԳԱՊ

ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
28 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

Հասցէ՝ «AZTAG»
Journal Armenien
B. P. 587
Beyrouth—Liban

Ա. Տարի — Կը հրատարակուի Զորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերը — Թիւ 59

Խմբագրական

Ո՞ՒՐ Կ'ԵՐԹԱՅ ԹԻՒՐՔԻԱՆ

Ինչպէս կը հաղորդէր Պոլսոյ մեր թղթակիցը, երեսփոխանական ընտրութիւնները տեղի ունեցած են սպառմութեան մէջ նմանը չի տեսնուած խեղկատակութիւններով և վերջացած՝ Բէմալի կուսակցութեան ջախջախիչ յաղթանակով։

Եւ կիները հանրապետական կ'ըլլան և կ'ունենան իրենց ժողովուրդներու ալտայայտիչը և անոնց կամքը ներկայացնող երեսփոխաններ, որպէսզի զերծ մնան անհատներու շահագործումներէն և անոնց տիրապետողական իշխանութիւններէն։ Ընտրութիւնները այն ատեն կ'ունենան պէտք եղած կարեւորութիւնն ու արժէքը, երբ ամբողջ ժողովուրդը միահամուռ և գիտակցաբար իր քուէն կուտայ իր վստահութիւնն ու յարգանքը վայելող քաղաքացիին։

Բայց դժբաղդաբար հանրապետական Թիւրքիոյ մէջ տարբեր է պատկերը։ Հոն ոչ թէ ժողովուրդը ինքը կ'ընտրէ իր թեկնածուն, այլ օրուան իշխանութեան կամ տեղական կառավարութեան կողմէ կ'սպասուի, կը յանձնարարուի կամ կը նշանակուի և ժողովուրդն ալ անգիտակցաբար անոր տայ իր քուէն։ Եթէ չ'հնազանդի կամ առարկութիւն ընէ նշանակուած թեկնածուի մասին, կամ կը բանտարկուի, կամ կ'սպաննուի։

Մէկ կողմ ձգած պահ մը ընտրութիւնները, Թիւրքիոյ մէջ հինէն ի վեր այս ձեւով շարժեր և ընթացեր են բոլոր խնդիրները։ Ոչխարամիտ ժողովուրդ մը, որուն ինչ որ քարոզուած է մէտրէսէի մէջ կամ աղօթատեղիի բեմէն, կատարած է հնազանդաբարօրէն և փառաբանած իր Ալլահին և Սուլթանին։ Քէմալը այսօր կը հրամայէ Թրքահիներուն՝ բանալ իրենց դրամարկղը ցոյց տալ մինչև անգամ ծոծրակներն ու թեները, անմիջապէս կը կատարուի հրամանը և հետեւեալ օր արդէն կ'ընդհանրանայ տրուած հրամանը։ Ի՛ւրիշ օր մը կը հրամայուի վերցնել փաթթոցները, իսկոյն կը վերցուին. կ'առաջարկուի թիւրք հանրութիւնները սպառ սրահ երթալ և չարլսթոն ու թանգո պարել, կը կատարեն հաւատարմութեամբ։ Վերջապէս ժողովուրդ մը որ հրամաններով և խօսքերով կը կառավարուի և զուրկ է գիտակցութենէ և անարժան՝ հանրապետութեան։

Ի՞նչ անիմաստ ընտրութիւն և ի՞նչ ապօրինի ժողովներ Քէմալը նստած Տոլմա Պաղչէի պալատի կոնանոցի բաժնին մէջ, կը կազմէ թեկնածուներու ցանկը և կը պարտադրէ բոլորին։ Կը հնազանդին բոլորը և քուէտուի կը մատենան ձեռքերնին տպուած անուանացանկ մը, որ լեա քննութեան կը ձգուի քուէտուփին մէջ։ Չէ՞ որ Ղազի Մուսթաֆա Քէմալը իրեն ազատարարն է և հանրապետութեան նախագահը, ուրեմն անոր բարի կամեցողութեան ձգուած է թեկնածուներու ընտրութիւնը։ Եւ այն՝ խորամանկ տիրապետողը, գիտէ իրեն հաւատարիմ և ենթակայ մարդիկը։ Ուրեմն անոր ընտրեալները և կ'արձանագրէ միայն իրեն երախտագէտ, հնազանդ և հիացող թեկնածուներու անունները։

Այժմ կարելի չէ՞ հասկնալ թէ որոնք են ընտրուածները։ Ի հարկէ կարգ մը խեղկատակ, տգէտ և «էվէթ էֆէնտիմճի» մարդիկ։ Ուրեմն ի՞նչ հարկ կար երկար աշխատանքներու, հրահանգներու և նրութական ահագին կորուստներու։ Մուսթաֆա Քէմալ կը կանչէր խումբ մը մարդիկ և անոնց կը շնորհէր երեսփոխաններ տիտղոսը և կը լմնար։ Անոնք անշուշտ աւելի հաւատարմութեամբ կը կատարէին և կը վաւերացնէին Քէմալի հրամանագրերը։

Կրնա՞յ տեսակն ըլլալ նման ընտրութիւն և նման վարչաձև։ Ազգերու պատմութիւնը ցոյց կուտայ որ սուրի ու բռնութեան վրայ հիմնուած իշխանութիւնները գոտապարտուած են օր մը իջնալու և կոլսուելու։ Այս օրէնքէն բացառութիւն չի կրնար կազմել ներկայ Թիւրք իշխանութիւնը։ Ժողովուրդը գոհ չէ իր վարիչներէն և ելլ՝ այսօր հնազանդ կը հպատակի, Քէմալ Աղի գատարանն ու կախաղանի չուանն է որ կը սարսափեցնէ զինք։

Չէ մառած և չի կրնար լաւիտենապէս լռել արեւելեան նահանգներու մէջ Բեազիմ Գարա Պէքիրի և իր ընկերներուն ցանուցիսներն ու ընդդիմութեան քարոզները։ Եւ վերջապէս օր մը համբերութիւնը անշուշտ պիտի արթննայ այս համբերատար վայրենի ժողովուրդին մէջ. ունկասկած օր մը հրդեհը պիտի ճարճատի այնտեղ և Թիւրքը Թիւրքին դէմ դանակ պիտի ճօճէ։ Այս օրուան պաշտպանները ու խնկարկուները այն ատեն մեծ Ղազիի հակառակորդներն պիտի ըլլան և ուստի Քէմալական Թիւրքիան իր հոգեարքը պիտի ապրի։

Եւ. կարծել որ դէպի քաղաքակրթութիւն հակայարքայ կը յառաջդիմէ արդի Թիւրքիան, ինչ ցնորք ...։

ԻՆՉ ԿՈՒԶԷ ԻՏԱԼԻԱՆ

Իսկ Անգլիան ինչ դիրք կը բռնէ Իտալիոյ ծաւալողական քաղաքականութեան հանդէպ։

Թեպէտ ցայդ անծանօթ կը մնայ բայց կասկածներ կան որ Անգլիոյ և Իտալիոյ միջև դաշնագիր մը գոյութիւն ունի։ Անգլիա զանազան առիթներով նպաստաւոր դիրք և արտայայտութիւններ ունեցեր է Իտալիոյ հանդէպ։ Անգլիացի մեծ հրապարակագիրներէն մէկը հաստակրանքով կը խօսէր անցեալները Իտալիոյ արեւելեան քաղաքականութեան մասին և կը գրեր, «Իտալացիներու աչքերը կը դառնան դէպի փոքր Ասիոյ անծայրածիր տարածութիւնները, որ ազատ կառավարութիւնը կը չարուցնակէ արգասաբեր հողերը անապատներու վերածել։ Ան պատմական անխուսափելիութիւն կը նկատէ Իտալիոյ Փոքր Ասիա թափանցումը և կը գրէ. «Թիւրքերը բնազդօրէն կ'զգան Իտալիոյ իրենց վրայ ուղղած նայեցքները։ Իտալիոյ վախը օգնեց անոնց խոհեմութեամբ սառարգելու Մուսուլի համաձայնագիրը։ Միւնոյն այդ վախն է որ Թիւրքիան տրիչ ապահովութիւններ որոնելու կը մղէ և որով իր և երաշխիք ատոր կը դնէ ազգերու լիկային մէջ մտնելու համար։ Այդ պարագային Մուսուլինին որոշած է դիմել ազգերու լիկային որ իր երկայնամտութեամբ չի կրնար ապրիլ և խնդրել անկէ որ Թիւրքիան իր հողերուն մէկ մասը իրեն տայ. եթէ մերժուի, Իտալիան ստիպուած պիտի ըլլայ զէնք իր միջոցներով և ուժերով իրականացնել այդ ծրագիրը, և այդպէս ազգային անդլիական համակրանքը ամբողջապէս պիտի ուղղուի Իտալիոյ։»

Իտալիան իր ցամաքային ու ծովային ուժերը անընդհատ կը շարունակէ վերակազմել և պատերազմական պահանջներու յարմար դրութեան մէջ պահել։ Երկոտասան կղզիներու մէջ, Թիւրքիոյ քթին տակ, ան շարունակ նոր ուժեր կը հաստատէ, նաւակայաններ կը հիմնէ և իրականացման կը մատնէ Թիւրքերը։ Թիւրքերը այնքան յիմար չեն որ չի հասկնան ռազմական այս պատրաստութիւններուն նպատակը։

Որոշ է և կասկած չի մնար այսօր որ Թիւրքիան և Իտալիան իրարու թշնամի երկիրներ են։ Թիւրքերը շատ լաւ գիտեն որ Փոքր Ասիոյ Մ ջերկրականի եզերքները Իտալիոյ տենչանքներուն առարկան են և այդ պատճառաւ ալ իրենց բոլոր ռազմական ուժերն ու զինուորական պարտաւորութիւնները չափած ու ձեւած են իտալական յարձակման դիմադրելու հաշուով։

Իտալիան միւս կողմէ ոչ մէկ առիթ փախցուց և մշտ կոչխատի պալքաններու մէջ հեղինակութիւն ստեղծելու։ Այսօր Յունական բանակը կը զինուի իտալական ռազմամթերքով, ինդանոցներով և սառառնակներով։ Մուսուլինին դրամ և ռազմամթերք տուաւ Ռումանիային և վաւերացուց Պեսարապիոյ գրաւումը։ Ալպանիան արդէն Իտալիոյ ազդեցութեան տակ մտաւ միայն Եուգոսլաւիան կը մնայ հակառակորդ։

Ուրիշ մէկ կա ևս պատճառ կայ որ կը գերեցնէ Իտալիոյ դէպի Թիւրքիա ձգտումները։

Անգլիան և միւս եւրոպական տէրութիւնները կը տեսնեն որ նոր հողեր գրաւելու անհրաժեշտ կարիքին առջև գտնուող Իտալիան մերթ ընդմերթ կը յուզէ Աւաբիոյ, Թունուզի և այլն խնդիրներ. որով անոնք ստիպուած են Իտալիոյ ուշադրութիւնը ուղղել մը ուրիշ տեղ, և Թիւրքիան է որ պիտի ծառայէ այդ փոխ հատուցման։ Անգլիան եթէ համակրանքով կը վերաբերի Թիւրքիոյ և Պալքաններու հանդէպ իտալական ծրագիրներուն և նոյն իսկ կը խրախուսէ այն ճիգերը, պս ճառը այն է որ Իտալիան հարաւային արաբիոյ վրայ ուղղած իր հայեացքները դարձուցէ։ Հարաւային արաբիոյ մէջ հաստատուած բազմաթիւ թագաւորութիւնները, էմիրութիւններն ու սուլթանութիւնները անվերջ կեսպ վ իրարու հետ վէճի և կռուի մէջ են և ա՛դ լիան է որ կ'օգտուի այդ պատերազմներէն։ Ան չուզէ՝ որ այդ խաւար երկինքի տակ ուրիշ տիրութիւններ ոտք դնեն և կիսեն իր աւարը։

1926 թիւին Իտալիան առևտրական դաշինք մը կնքեց Էմիր Եահեայի հետ, ոյով նէ էնթ ամբողջ առևտրը անցաւ Իտալիոյ ձեռքը և ըստրսաւ եէմէն անոր թեարկութեան տակ մտնել։ Իտալիան եէմէն զրկեց բաց ի հուսնիթեէ, զէնք ու ռազմամթերք ինքնաշարժեր և սաւառնակներ։ Սլիան եէմէնի մէջ ի՞նչ համար գաղութներ պատրաստելու այլատ՝լ սկսաւ։

Այս շարժումը թիւրքերուն Անգլիային և նոր համաձայնութիւններուն զգուշութեամբ ձեռք առաւ եէմէնն ու արաբիստանի միւս երկիրները։

դիւրաւ կարելի կըլլայ եզրակացնել թէ Եւրոպական տէրութիւններու փոխադարձ շահերը կը պահանջեն որ Իտալիան իր ծաւալողական ձգտումները ուղղէ Փոքր Ասիայէն։ Եթէ անոր չի նպաստեն, յարմար մէկ առիթով գրաւելու Անատոլուի ելեւ քները և արգելք ըլլան, այդ պատերազմին պայթելու դառապարտուած Իտալիան Արաբիոյ, Թունուզի, Ալճիրիոյ և այլն պիտի ուղղէ իր ակնարկները։ Եթէ խաղաղ միջոցներով չի պարտադրեն Թիւրքիան հողային զիջումներ ընելու Իտալիոյ, ան պիտի սարսափի զէնքն ուժով թափ տալու Փոքր Ասիոյ անծայրածիր ամայի տարածութիւններուն վրայ։

Ժամանակը ոչ մէկ գնայ փոխել Իտալիոյ այս քաղաքականութենէն, եթէ անոր ընդարձակ հողեր չի տրուին իր աճող բնակչութիւնը տեղաւորելու համար։ Իտալիան մէջ ոչ և կարելիութիւն չունի, հող չունի և ժողովուրդ ունի, ուստի և հաց չունի։ կամ պիտի պայթի կամ պիտի տարածուի։ Եւ որքան ատեն որ գոհացում չի գտնէ պիտի շարժի։

Եւ Իտալիոյ համար ուրիշ կալ ուրիշ հող չկայ, բացի Թիւրքիայէն։ Եթէ հող կուզէ, Թիւրքիան ունի պէտքէն աւելին։ Բաղդատաբար քիչ զանազանութիւններով և աւելի թոյլ դիմադրութեամբ գրաւուելիք միակ հողը Իտալիոյ համար, Անատոլուն է։

Կարելի չէ վճռականօրէն ըսել թէ Իտալիան անպայմանօրէն դէնքով պիտի տիրանայ Փոքր Ասիոյ եզերքներուն, բայց անոր ձեռք առած միջոցներն ու պատրաստութիւնները ցոյց կուտան որ անխուսափելի է այս երկու երկիրներու բարեկամաբար հասկացողութեան գալը։

Ահա թէ ինչ կը դրէ Փարիզ հրատարակուող «Բրվիւ տը Պալքան» թերթը Թրքո Իտալական յարաբերութեանց մասին.—

Ինչ որ մեզի ստոյգ կը թուի, այն է թէ Իտալիա 1935 ին պիտի տեղաւորուի Փոքր Ասիոյ եզերքներու վրայ։ Պ. Զէ Հպրլէն Լիվորնայի մէջ, Պ. Մուսսոլինիի հետ իր ունեցած տեսակցութեան ատեն, վերջինս ապահովցուցած է թէ, Բրիտանիա չիպիտի ընդդիմանայ, եթէ Իտալիա գրաւէ Փոքր Ասիոյ ծովեզերքը։

ԴԻՏՈՂ.

Մամուլ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԴԻԱԿԻՆ ՄԱՐՍԱՓԸ

Ինչպէս «Զդակի Նախորդ թիւով հրատարակուեցաւ, «Սօն Սաաթ» թիւրք չէօվէն թերթը, անդրադառնալով հերոս Անդրանիկի մահուան, թրքասիրի և թրքավայել տողեր մը տպած է, որու մէջ, ստոր հոգի մը կը ցուցադրէ, վախի և սարսափի մէջ ինկած ու ահաբեկուած։

Այսպէս են հայ հերոսները։ Իրենց անչնչացած դիակներն անգամ, թէկուզ հեռաւոր Ամերիկայէն, սարսափ և ահաբեկում կը ստեղծեն Թուրքիոյ մէջ։ Ու Թիւրք խմբագիրը թարգմանն է թիւրք մտայնութեան և զգացումներուն։

Ան կը գրէ «...Միայն թէ այդ տիպարներէն ոչ մէկը, Անդրանիկի չափ իր ազգը խաբած է։ Թէհիւս հիմա հայերն ալ հասկցած են այս պարագան։ թէեւ մեր կարծիքով քիչ մը ուշ մնացած են»։

Ողորմելի ազգի, խիստ ողորմելի խմբագիր, որքան ազգէ՝ ես երեւոյթները դատելու և դէպքերէն դաս առնելու մէջ։ Ո՞ դուն հասարակութիւն կ'առաջնորդես(!) Զ՞ս գիտեր որ Զօ՛ւավ որ Անդրանիկը մէկ չատ համեստ, բայց կառուցող զինուորն է՝, հայ ժողովրդի ինքնաշխատութեանը, որը այսօր աւելի քան անպարտելի է։ Իսկ անոր բոլոր ժարդիկները ու զինուորները գործած են, համաձայն հայ ժողովրդի քաղաքական երազներուն։

Պ. Խմբագի՛ր «Սօն Սաաթ»՝, ինչպէս կերեւի, վերջերս հայ ազգ ընելով դուք կը հասկնաք «Բարձրացման Միութիւնը», դաւաճան օրէն կոկուած Ռափոյի և Քէմալի փէչերուն։ Կը սխալիս։ Ու այդ սխալը ճակատագրական կըլլայ, ձեզ պէս մոլի հերոսներուն համար։

Անդրանիկը, հայ ժողովրդի բարոյականութեան և գաղափարական մարանչումի խտացումն է, պաշտուած բոլոր հայերէն, Աեղափոխականէն և յեղափոխականէն — Դաշնակներէն և հայ Ռուսկավարներէն—հայ և չէզոքներէն։

Կը լսե՞ս, գեղերջանիկ խմբագի՛ր, «Սօն Սաաթ»՝, հայ ազգը ամենուրեք՝ ո՞ր քան յս դանք՝ վ կը ոգայ իր ազգային հերոս, ի՞նչ բարձր կը գնահատէ անոր հերոսական մարտունակութիւնները։ Մեր՝ կովկասեան լեռներէն մինչև Պուլկարիա, անկէ մինչև Տէրսիմն ու Սիրանը...։ Անոր հերոսութիւնները, հայ ազգային պատմութիւնը կ'ասլեցնեն։ Փոքր իր յաղթական սուրին... Թո՛ղ Անդրանիկները միշտ ադէպ խաբեն հայ ազգը...։ Հիմա՝ հա՛սկցէք, քէմալիստ Թի՛ւրք թէ «Հայերը ի՞նչպէս հասկցած են աս պարագան»։

Ու կատաղած Անդրանիկի դիակի սարսափէն «Սօն Սաաթ»ի ատելի խմբագիրը կը շարունակէ.

«Դլլեւս մայր հայրենիքը, ոչ մէկ Անդրանիկի երազ պիտի սնանի։ Այլեւս այս հողերուն վրայ, ո՛չ մէկ Անդրանիկ պիտի ծնի. եթէ ծնի՞ չպիտի մեծնայ, եթէ մեծնայ, լեռը չպիտի ելլէ, եթէ լեռը ելլէ չը-պիտի կարենայ սուր քաշել։ այս հողերուն վրայ ապրող բոլոր հայրենակիցները միայն մեծ երազ մը պիտի ունենան.— յունական Թիւրքիա։

«Թիւրք օղլի՝ Թիւրք մարդ... հայ—Թրքական կռիւ դեռ չէ՛ վերջացած... ալ ինչ՞ու հաւաք այդ նեյցիմները,

Իսկ հարայն Հայութիւնը միայն մէկ երազ ունի, (ո՛չ թէ պիտի ունենայ) Միացեալ և Անկախ Հայաստան...։

ԱՍՏՂ.

ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Ա.

Հայ գլխաւոր գաղութներէն մէկ քանիսը, տարիներէ ի վեր ոյժ ու կորով կ'սպառեն օժտելու համար իրենց շրջանը օրինաւոր, իրաւասու, ժողովրդական մարմիններով, տարուած ըլլալով այն հիմնական տեսակէտէն որ հոծ հաւութիւն մը ձգած է իր բաղդին ամենուրեք, ու այլասեռման ահաւոր վտանգը կ'սպառնայ, արհամարհելի քանակի իջեցնել տարագիր հայութիւնը։

Մանր և մտահոգիչ է արծարծուած հարցը իր բովանդակ դատողութեամբ ու անոր ուսումնասիրութիւնը նոյնքան պատասխանատու։ Հայ մամուլը բազմաթիւ կողմերէն դիտելով և ուսումնասիրելով գաղութներու ազգային քաղաքական կեանքը, ստեղծած է սուար գրականութիւն մը ա.դ հարցի շուրջ, ա՛պէս որ կարելի է բաւական լուսաբանուած նկատել գաղութներու կազմակերպութեան հարցը, ա՛գամ իր մութ ծալքերու մէջ։ Կ'ուզենք հոս, հարցը քննութեան առնել հասասիրական մաշդապով ու դնել առաջարկութիւններ, որոնք իրենց ամբողջութեան մէջ, կարող պիտի ըլլան գաղութներու կազմակերպման հարցը դնել ամենվասահելի և արժէքաւոր ձևի մէջ։

Հայ գաղութները ամբողջութեամբ հեռու են միացեալ ճակատի դրութեամբ, լծելու համագաղութային կազմակերպութեան։ Անցեալի վճռական ազէներն ու դժբաղդութիւններն անգամ ազօր եղան մէկտեղելու պատասխանատու անհատներն ու հոսանքները։ Համերաշխութեան և համագործակցութեան արտայայտութիւններ միշտ անցած ծնական նկատուեցան։ 700 000 գաղութահայութիւնը մնաց անդեկ, ցրուած, տարալուծած, ենթակայ բազմապիսի արտաքին և ներքին, երևակայելի և անիրեւակայելի պատահարներուն։

Հայ առաջնորդող միտքը, գաղութահայութեան համար գոյութիւն չունենալու, ան եկեղեցական բռնաբի այդ տեսակ ուժ չի ճանչցաւ։

Ո՞ւր են սակայն այն ազդակները, որոնք կրնային դեր խաղալ համագործակցութեան։ Էջ ու սպառելի գաղութի հայութիւն, որպէս ազգային միաւոր, իր ներքին բոլոր իրաւունքներովը։ Ո՞ւր են այն հիմնարկութիւնները, որոնք կրնային երևան բերել արժէքաւոր վճռականութիւն մը, գաղութահայութեան ճակատագիրը դարձնելու տեսակէտէն։ Ո՞ւր են վերջապէս ազգային այն մարմինները, որոնք իրենց դիրքի և հանգամանքի բերումով կը պարտաւորուէին, Հ. Հանրապետութեան անկումէն վերջ, դառնալ գաղութի հայութիւնն կերին քարոյական և իրաւացու ղեկավար մարմին։ Կա՞ն այդ ազդակները։ Սթէ կան, ինչո՞ւ չկրցան ժամանակին խաղալ իրենց պատասխանատու դերը։ Ո՞ւր են գլխաւոր պատասխանատուները մեր այսօրուայ վիճակին։ Ահա հարցեր, որոնց պատասխանէն կախուած է մեր ընելիքն ու առաջարկութիւնները։

Խօսինք հաւանական նկատուած կարգ մը ազդակներու, անոնց հասարակական արժէքի մասին, պարզենք հնարաւոր ոլորտներու, մեր ազգային յայտնի և անյայտ կարողութիւններն ու դարման գտնենք մեր հասարակական-ազգային կեանքի վերակազմութեան համար։ Ինչ որ կայ այսօր որպէս իրական վիճակ, չափազանց անբաւարար է ու տկար, մեղկացնող և եթէ կ'ուզենք անկեղծ ըլլալ՝ նաև անպատուաբեր...

Նախ քան ուժերու վերագնահատման անցնելու, պարտ կ'զգանք աւելցնելու որ այս յօդուածաշարքը կանտեսէ ներկայ Ա.Հ. իշխանութիւնը նկատել որպէս ազդակ գաղութահայ կեանքը վերակազմելու տեսակէտէն, այն պարզ պատճառով որ ա) Ա. Հայաստանի ներկայ իշխանութիւնը կը ճանչցուի որպէս անհարազատ տարր, որ եկած է ուրուսուիներու շնորհիւ, չոքած է մեր դարաւոր իրաւունքներուն վրայ այնպէս, ի չէ՞ պէս ցաբերն ու սուլթանները կ'ընէին մի քիչ աւելի «անկեղծ» ձեւով և միջոցներով։ բ) Հ. Ա. իշխանութիւնը, իր դաւանած և որդեգրած սկզբունքներով կը մնայ անհաշտ հակառակորդը՝ հայ ազգային դատին, ուրեմն և ան խզած է իր կապը հայ ժողովրդի հետ ու այսօր մէկ մէկ իշխանութեան մէջն։ Անոնք երկու բանակներ են՝ իշխանութիւն և ժողովուրդ — դէմ դէմի, մինչ զգուշ ու սպասողական։ Մէկի համար իշխանութիւնը պատուհաս է ու չարիք։ Իսկ միւսի համար հայ ժողովուրդը մէկ աւելորդ գոյութիւն է, որու ձգտումներն ու իրաւունքները պուռուռական հակացողութիւն են։

Ս. Հ.

ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԵԱՆ ԱՐԺԱՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

«Ազդակի» գեղեցիկ խմբագրականը՝ որով կը թէլադրուէր Պէյրութի հայ իգական սեռին, իր գործունէութեան բաժինը բերել ազգային շինարարական աշխատութեան, տակաւին չունեցաւ իր արձագանգը։ բայց վհատելու չէ, քանի որ գիտենք թէ լաւագոյն գործ մը արտադրելու համար պէտք կայ ժամանակի և խորհրդածութեան։

Եթէ այդ կողմէն ազգը բաղդ չունեցաւ տակաւին աւիւն մը տեսնելու անդին սփոփարար և մխիթարական գործունէութիւն մը կը պատրաստուի, զոր հաճոյքով կը հրապարակենք։

Վրանաքաղաքի երիտասարդներէն մէկ քանիներ, «Ազդակի» խմբագրականէն առաջ գեղեցիկ գաղափարը կ'ունենան ազգին օգտակար գործի մը լծուելու և առաջնորդուելով փորձառուներու խորհուրդներէն որոշեցին գիշերային վարժարան մը բանալ և դաստիարակութեան բարերար շնորհներէն զուրկ չթողուլ այն ա՛բաղդ պատանիները կամ երիտասարդները, որոնք սահմանուած ըլլալով կանուխէն նետուելու կեանքի պայքարին մէջ չեն կրցած օգտուիլ դպրոցական կրթութենէն։ «Ազդակի» խմբագրականը այլևս իրենց ուղղուած չէր բայց և այնպէս ունեցաւ իր բարերար ազդեցութիւնը։ Վարժարանէն զատ խորհուեցաւ և լսարանի և ընթերցարանի միջոցով աստիճան մը գոնէ ուղղութեան բերել այն անոսպայ երիտասարդները, որոնցմէ շատերը շատ անգամ ան գիտակցաբար կը նետուին հեշտութեան և մոլութեան գիրկը և կը փլուցնեն իրենց նիւթական, ֆիզիքական և բարոյական հարստութիւնները և ձիրքերը։

Սքանչելի մտածում և ազնիւ գործ, արժանի ամէն հայ անհատի համակրանքին, հետևաբար և անոր աջակցութեան գէթ մատի հպումով մը։

Այս երիտասարդներու առաջին ժողովին, որ կայացաւ օգոստոսի լսկիզբները ներկայ էին 19 անձեր, որոնք միևնոյն եռանդով բորբոքելի իրենց նպատակը օր ա՛առաջ իրագործելու համար ամէն տեսակ զոհողութիւններու յանձնառու կ'երևէին։ ամիս մը չանցած անոնց թիւը կը բարձնար 65 և յոյս կայ որ կարճ ժամանակէն այս թիւը կը կրկնապատկուի։ Այժմ, արդէն կազմակերպեալ մարմին մը կայ մէջտեղ, ունենալով իր կանոնագիրը և վարչական ժողով մը բաղկացեալ բաւականաչափ լաւ դաստիրակութիւն տեսած երիտասարդներէ։

Կանոնագրի աչքառու կէտերէն մին է միութեան բացարձակ չէզոքութիւնը։ անկախ ո՛ և է կուսակցութենէ, ուստի անդամ կ'ընդունի ամէն հայ, ինչ յարանուանութեան և կուսակցութեան ալ պատկանի ան, կը բաւէ որ կուսակցութեան խօսք չընէ սոյն միութեան մէջ և անկէ դուրս մը չակնկալէ ի նպաստ իր յարանուանութեան և կուսակցութեան։

Կանոնագիրը և ծրագիրը պիտի ժառանգուին ազգային իշխանութեան ի վաւերացում։ (ա) գիշերային վարժարանը պիտի դրուի Ուսումնական խորհուրդի հսկողութեան ներքև։

Ներկայ գտնուեցաւ մէկ երկու ժողովներու, այնտեղ են Դաշնակցական, Ռամկավար, Հ. չակոն և չէզոք երիտասարդներ։ ամէնքն ալ միևնոյն բաղձանքով, միևնոյն եռանդով նուիրուած գործին, կուտան իրենց իմացականութենէն։ նիհար քսակներէն և սուղ ժամանակէն։ լայն ժամանակ և միջոց ունեցողները գործ չունին հոն...

Այս օգտակար ձեռնարկը յաջողցնելու համար։ կարծես թէ այս երիտասարդներ նելլ՝ չունած ըլլան գերագոյն շարժիչ զսպանակէ մը։ մէկ խօսքով, այս միութիւնը, որ Զափանասներու Դաստիարակչական միութիւն անուանուած է, կարելի է ըսել թէ սաղմը պ'տի ըլլայ կուսակցական ընդհանուր միութեան մը, որուն կը սպասուի այնքան փափաքով։

Զափանասներու դաստիարակչական միութիւնը երկու անգամ ալ լսարան կազմակերպեց։ առաջինին մէջ խօսեցաւ Հէրոյեան, նիւթն էր «դաստիարակութեան դերը ու պէտքը կեանքին մէջ»։ Երկրորդին խօսեցաւ Տիար Տօքթ. Սայիրեան, նիւթ ունենալով «երիտասարդներու կարող թիւնը ազգին շինարարութեան մէջ»։ Լսարաններու ներկայ էին բոլոր անդամները և հաճակիրներ։

Վարժարանի ծրագիրը առ այժմ շատ համեստ է, համեմատական մութեան նիւթական միջոցներուն, բայց եթէ քաջալերուի, կրնայ ընդարձակուիլ և գոհացուցիչ արդիւնքներ արտադրել։ Գիշերային վարժարանի ուսուցումը ձրի է. Բայց եթէ աշակերտողները փափաքին նուէրներ ընել, անշուշտ շնորհակալութիւնով կ'ընդունուի։ Վարժարանին մէջ պիտի դասախօսուին հայերէնը, հայ պատմութիւնը, թուաբանութիւնը և գործնական ֆիզիքսերէն մը։ երբ միջոցները ձեռնտու ըլլան ծրագիրն աւելի կ'ընդարձակուի, արաբերէնի ալ լաւ դասընթացք մը կը բացուի։

Դպրոց յաճախելու տարիք ունեցող մանուկները, կամ վարժարաններէ ո՛ և է պատճառով դժգոհելով հոն դիմող աշակերտները չեն ընդունուիր, որպէսզի տգէտ ծնողները յիմարութիւնը չունենան դպրոցական տուրք չվճարելու համար իրենց զաւակները դպրոցէն հանելու և ձրի կարդացնելու մարմաջէն չբռնուին։

Արդարև գեղեցիկ գործ մը՝ որ պատիւ կը բերէ զայն յղացողներուն, կը մնայ յարատևութիւն մաղթել և քաջալերել։

ՀԷՐՈՑԵԱՆ

ՆՕԹԵՐ

ՈՂՋՈՅՆ, ՊՏՈՒՂՆԵՐՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ

Աչնան սեմին վրայ ենք։ Այգեստանները լեցուն են բազմապիսի պտուղներով։ Ասոնց մէջ պատուոյ տեղը կը դրաւէ խնձորը, զոր շատ իրաւամբ կոչած են պտուղներու թագաւորը։ Տեսա՞ծ էք ծաղկած խնձորենի մը և հիացած չէ՞ք վարդագոյն ճերմակ ծաղիկներու այն տարափին վրայ, որ, գարնան զեփիւռին գաղտագողի հաճոյրներուն տակ, և կամ ծաղկի մեղուներու յարաճուն հրպուռներուն տակ, թերթ թերթ կը թափին և կը գեղազարդեն հողին սև պատառը՝ նկարագեղ դրդիչ մը հանգամանքը տալով անոր։ Իսկ ո՞վ գիտէ քանի՞ անպատմելի յուզումներով կը լեցուի ձեր սիրտը, երբ այս աչնան օրերուն կը տեսնէք խնձորենին՝ ծանրաբեռ իր խնձորներով, որոնք անմեղ կոյսի մը վարդագեղ այտերուն հրապուրիչ տեսքը կը պատկերեն ձեր աչքերուն առջև։ Իրաւունք ուներ արաբ բանաստեղծը, որ Վանայ կամ Արտաժետի հռչակաւոր խնձորը տեսնելով, արշալոյսի նմանցուցած էր հայ օրիորդէ խածուած խնձորի մը։ Իրաւունք ունին նաև ամերիկացիները, երբ կ'ըսեն թէ՝ խնձորը բնութեան ամենանուրբ և ամենաշքեղ պարգևն է մարդուն։ Ամերիկայի բանաստեղծ Ռ-իլիլմ Ֆրլն Պրյան ասանաւոր մը գրած է խնձորին վրայ, որ կ'սկսի այսպէս.—

Եկէք. խնձորենի մը տնկենք

Եւ կը վերջացնէ բսելով թէ՝ երբ ապագայ սերունդներ հարցնեն թէ, ո՞վ տնկած է այս տարէց խնձորենին, կը պատասխանէ.

Հայրենիքի բանաստեղծ մը։

Ո՞քան գեղեցիկ, այնքան ալ օգտակար է խնձորը։ Եւ այս օգուտը լաւ կերպով լմբռնած են անգլիացիները, որ ամբարիշտ մէջ էն շատ խնձոր ուտողներն են։ Խնձորին մէջ գտնուող փոսփորական թթուն մտքի ուժն է ուղեղին։ Միացեալ Նահանգներէ Քանատայէ, Ինբրսթարիայէ և ուրիշ տեղերէ մեծաքանակ խնձոր կը ներածուի Անգլիա։ Սակայն Անգլիա հզօր ճիգեր կընէ իր գաղթավայրերուն երկրագործական արտադրութիւնները բարձրացնելու համար։ «Էմփայր Մարքեթ» ամսագրի մը ... ծախսէ և Անգլիոյ ամէն մասերը կ'ողողէ բազմատեսակ ծանուցումներով։ Խնձորի համար գրուած է սա տեսակ գրաւիչ ազդ մը։ «Վեստրալիական խնձորներ կերէ՛ք, որոնք մինչև իրենց խորը Բրիտանական են»։

Մենք ալ ե՞րբ պ'տի ուտենք Հայկական չքնաղ խնձորները, որոնք Արարատեան դաշտէն սկսեալ, մինչև անդրարաքսեան ափերը, մինչև Վանողողած են Հայաստան աշխարհը և որոնք գոյնով, տեսքով, ձևով, հոտով և համով գաւառ հայկական։

ՍԵՊՈՒՀ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԳՐՍԿԱՆ ՆՈՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Երևանի մէջ կազմուած է Հայաստանի աշխատաւորական գրողներու մութիւն մը (Հայաշխ.) որուն առաջնեայ նախագահ ընտրուած է Դերենիկ Դէմիրճեան և առաջնեայ քարտուղար, Ստեփան Զօրեան։ Կանդամակցին նաև Վ. Թ. Թովենց, Տիգրան Հախումեան, Միք. Մանուէլեան, Սիմ. Յակոբեան, Յոլակ Խանզատեան, Աբսէն Տէրտէրեան և Արշ. Խոնդկարեան։

ԵՐԵՒԱՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

Երևանի պետական համալսարանի դասախօսներէն քիմիագէտ փրոֆ. Ղամբարեան, որ Փարիզ գացած էր վերջերս, կարգ մը յայտարարութիւններ բրած է համալսարանի մասին։

Փ օֆ. Ղամբարեան յայտարարած ի մէջ այլոց թէ. համալսարանը այն հաստատութիւնն է, որ կը ձուլէ երկու հատուածները (ռուսահայ թրքահայ)։ Աշխարհի չորս կողմերէն, Ռուսիայէն, Իսպահանէն և գաղութներէն ուսանողներ կան, որոնք կը պատրաստուին մէկ հնոցի մէջ։ Մեր համալսարանի ուսանողներուն մէջ մեծ թիւ մը կը կազմեն արևմտահայերը, որոնք արտակարգ աշխատասիրութիւն և տոկունութիւն ցոյց կուտան։ Քիմիա ի հետևող աշակերտներ ունինք, որոնք կը հաստատեն Դեմոնիոյ քիմիագիտ. ուսանողներուն։ Մեր ուսանողներէն մէկին, Զուլտիկեանի քիմիագիտական ուսումնասիրութիւնը հատատակուեցաւ Գերմանիոյ քիմիական գիտական օրկանին մէջ։

Շատ մը դասախօսներ, որոնք Լուսիոյ կամ այլ կեդրոններու մէջ լաւ դիրքեր ունէին, կը ձգեն կուգան Հայաստան, որովհետև հայապահանջը կայ և կը զգան որ անոր մէջցով իրենք մեծ գործ մը պիտի կատարեն մեր կեանքին մէջ։

ՕՔՕՊԻՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Իտալիայէն Պ թուս հասած են նոր օրօպիսներ, որոնց ո թը հատը Հայաստանի համար են։ Իւրաքանչիւրը 23 նստարան ունի։ Հայաստանի ինքնաշարժին փոխադրութեան մէջ ոլորտները զգալի չափով կ'աւելնան այս օրօպիսներով, որոնց թիւը այժմ կը հասնի 30 ի։

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԸ ՀԻՒԱՆԴ

Էջմիածնի կաթողիկոսը վերջերս բաւական լուրջ հիւանդութիւն մը անցուցած է, ինչպէս կը հասկցուի Պատրիարքարանէ հրատարակուած պաշտօնագրէ մը։ Հիւանդութիւնը՝ թոքի բորբոքում եղած է։ Երևանէն բժիշկներ փութալով պէտք եղած խնամքը տարած են, և կաթողիկոսը 20 օր անկողնոյ ծառայելէ յետոյ բոլորովին ապաքինած է։ Ա ժմ արդէն ընթացիկ գործերով կը զբաղի։

ԹԻՒՐՔԻԱ

«ԱԶԴԱՐԱՐ» ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Ճշդ ՝ Ներ Թերթի դէմ բացուած դատին նմանող և գրեթէ միևնոյն պատճառներով Պոլսոյ «Ազդարար» թերթն ալ դատի ենթարկուած է։

Իրրև հանրային շահերու պաշտպան թերթ, «Ազդարար» ժամանակին բուռն պայքար մղած էր կարգ մը Սրմսաներու շահագործումներուն դէմ և արտատպած կաթ. Պատուիրակութեան դիտանի մէկ զեկոյցը կ'զգուշացուցէր հարաւային Ամերիկա երթալու և փճանալու դժբախտութենէն։ Ի մէջ այլոց «Ազդարար» յիշած էր Էլմասեան անուն մարդու մը անունը որ գործին հետ կապ ունէր, և որ դատ բացած էր Ներքին դէմ, իբրև զինքը անուանարկող և իր առևտրական գործին վնաս հասցնող։

Դատարանը, նկատելով որ գրութեան նպատակը հանրային շահն է և կ'աշխատի զգուշացնել գաղթականները, և միևնոյն ժամանակ անուանարկութեան ոչ մէկ դիտում չի կայ, անպարտ ալ ճանաչելէ զատ «Ազդարարի» պատասխանատու տնօրէնը, դատական ծախքերը վճարելու դատապարտած է դատախազը։

Եւ այս արդար վճիռը Պոլսոյ մէջ թիւրք դատաւորներու և թիւրք օրէնքի կողմէ, ապա Լիբանանի մայրաքաղաքին մէջ, ուր օրէնքն ու արդարութիւնը կը տիրէ և տապեական մեծ տէրութեան հովանաւորութիւնը կը վայելէ, ինչպէս պիտի պատժուին շահագործողները...։

ԲԵՐԱՑԻ ՀԵՐՈՍԱԽՈՒՄԲԻՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Ինչպէս արդէն «Ազդակի» նախանցեալ թիւով հաղորդած էինք, Պոլիս, Բերայի աբարթմաններէն մէկուն մէջ, երեք հայերէ և մէկ թիւրքէ բաղկացած հրոսախումբ մը ընդհարում ունեցած է զիրենք պաշարող ոստիկաններու հետ։ Վայրկեաններ տևող արիւնահեղ ընդհարումէ վերջ հրոսակներէն երկուքը կը մեռնին և միւս երկուքն ալ կը վիրաւորուին։ Երկու ոստիկաններ զոհ կերթան ընդհարման միջոցին։

Ցիշեալ հրոսախումբի անդամներուն և նպատակներուն մասին թիւրք թերթերը զանազան բացատրութիւններ և մեկնութիւններ կուտան։ Ըստ թիւրք թերթերու, հրոսախումբին պետն է Մէրճան Ալբունեան անուն հայ մը որ յոռի անցեալ ունի։ Նախապէս պարսիկ մը սպաննած ու փախած՝ Ամերիկա։ Իբր թէ Մերճան Ամերիկայի մէջ գաղտնի լրտես ոստիկան եղած է։ Իսկ միւս հայերը՝ Մուրատ և Յովհաննէս ևս աղտոտ անցեալի տէր մարդիկ եղած են։

Թիւրք թերթերէն ոմանք կը յայտնեն որ այս հրոսախումբին միակ նպատակն էր Եըլտըզի կայսրեան կողոպտել, և արդէն այդ ուղղութեամբ ալ լաւ պատրաստուած էին։ Եըլտըզի կարասներէն մէկ երկու հոգի իրենց մրցած էին։ Իսկ կարգ մը թերթեր ալ կուզեն քաղաքական նպատակներ և դաւադրութիւններ փնտռել սոյն դէպքին մէջ և կապ կը տեսնեն Համիդ Սամիի և անոնց միջև։

Հրոսախումբին գտնուած օրօրոցին մէջ շատ մը ատրճանակ, ձեռնառումբ դուռներ փակող դարձիքներ, ձեռք կապիչներ չգտնուեցան։ օրօրոցը և առջևը զետեղուելիք nosիկանական տնօրէնութիւնը եւ Պոլսոյ կուսակալութիւնը բառերը գրուած տախտակներ կայան։

Պոլսոյ մէջ ձերբակալուած են նաև 3 հոգիներ, որոնք ուժանակ պիտի հայթայթէին հրոսակներուն։

Պատնէշի վրայ մեռնող երկու ոստիկաններուն յուղարկաւորութիւնը շատ փառաւոր կերպով կատարուած է։

Իսկ «Ճիւմհուրիէթ» թերթը անամօթաբար ի մէջ այլոց կը շարունակէ. «Հրապարակ սպաննել Մերճան Սրթունեանի համար կրսուի թէ քրիստոնէական ժողովութեամբ շարժած և հոչակաւոր դաշնակցութեան բնաջնջուած հետքերուն վրայէն քալելու տխմատած է։

Կ. ՊՕԼՍՈՅ ԴԻՐՔԸ ԵՒ ՊԱՇԱՐ ՁԷՆՔԵՐԸ

«Նիւ—Եորք Թայմզ»ի Թղթակիցը կը գրէ.—

Պոլսոյ հրճուանքին վրայ ստուերածեր է, հարուստ յոյն փախստականի մը ապարանքին մէջ կարգ մը պահուած զէնքերու երևան հանումը։ Այս ապարանքը որ լքեալ գոյք կը նկատուէր և թիւրքերու ձեռքը կը մնար քանի մը տարի ի վեր, վերջերս յատկացուած էր Կ. Պոլսոյ կուսակալին բնակութեան։ Ա հաւաժեալ նորոգութեանց պահուն տեսնուած է փակ սենեակ մը, զոր ոստիկանութիւնը բանալ տուած և մէջը գտած է երկու հրասան, գ դացիներ և ռաղմամթերք, ասիկա շատ յոռի ապաւորութիւն մը ընած է Պոլսոյ մէջ։ Փախստական հարուստ յոյնը աներպապն է Յունաստանի պատերազմական նախարար Մազարիքիսի։ Թղթակիցը դիտել կուտայ որ Կ. Պոլսոյ մէջ երբեմն զէնք կը պահէին յոյներ ու հայեր, ջարդերու պարագային ինքնապաշտպանութեան համար։ Յոյներ Ֆաթիհի օրերէն կը գինուէին, և այդ պատճառաւ նախկին սուլթաններ արգիլած էին նոյն իսկ գոց դաղովմ մեռելներու փոխադրութիւնը, որովհետև յոյն քահանայի մը յուղարկաւորութեան առթիւ անոր դագաղին մէջ զէնք գտնուեցաւ։ Իսկ հայեր սկսան Սուլթան Համիտի օրով։ Այժմ թիւրքեր ալ զէնք ու ռազմամթերք կ'ամբարէին։ Վերջերս թրքական թաղի մը մէջ պատահած մեծ հրդեհի մը միջոցին պայթումներ տեղի ունեցած են, ինչ որ կը վերագրուի պահուած զէնքերու ու ռազմամթերքի։

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄ ԿԸ ԳՈՒՇԱԿԻՆ

Ցատնի է թէ Իտալիոյ վարչապետ Պ. Մուսոլինի ասկէ առաջ յայտարարեց թէ իր երկիրը փառաւոր յաջողութիւններ պիտի ունենայ 1935ին։

Այժմ ալ Գերմանիոյ նախկին կայսրն է որ միևնոյն գուշակութիւնը կ'ընէ։ Եւ այն ալ իր ստորագրութեամբ, Սրճեան Գրօճիլի մէջ գրուած երկար յօդուածով մը։

Պարզելէ յետոյ ներկայ կացութեան անբարեան հանգամանքը Վիլհէլմ այն հաստատումը կը յայտնէ թէ 1935ին համաշխարհային նոր պատերազմ մը պիտի ծագի։

ՍԱՓԻՒՂՆԵՐՈՒԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Մօտ ատենէն Եւրոպայի մէջ պիտի գումարուի սափրիչներու միջազգային համաժողովը։

Առաջին ակնարկով թերևս զարմանաք. Ո՞ւրկէ ուր։ Բայց եթէ թափանցէք համաճարակի բնոյթ ստացած այդ ժողովներու բուն նպատակին, պիտի ընդունիք որ ամենէն աւելի սափրիչները իրաւունք ունին համաժողով կազմակերպելու։

Արդարև, վերջի վերջոյ ի՞նչ է այդ գոյնզգոյն համաժողովներուն նպատակը.— առատ ճառ խօսիլ, այսինքն գլուխ արդուկել։ Երդ, այդ ճիւղին մէջ ո՞վ կայ աւելի անզուգական, քան սափրիչները։ որ արդէն Աստծուն օրը «կը սափրեն» իրենց յանախորդները ինչպէս կ'ըսեն Ֆրանսացիները։

Այնպէս որ, այժմէն կարելի է անվարան ըսել թէ սափրիչներու համաժողովը ամենէն փայլունը պիտի ըլլայ իր տեսակին մէջ։

Միայն պզտիկ անպատեհութիւն մը.— սափրիչները մինչև հիմա ուրիշներու գլուխը կ'արդուկէին, հիմա իրարու գլուխը պիտի արդուկեն կամ սափրեն։

Ո՞վ գիտէ, բարիք ալ կրնայ ծնիլ ասկէ։ Իրենց կաշին վրայ զգալով «արդուկչին» ծանրութիւնը, սափրիչները թերևս այսուհետև դադրին ժողովուրդը նեղելէ։ կամ գոնէ քիչ մը խնայեն։

ԵԼԵՔՏՐԱԿԱՆ ԱԹՈՌԻՆ ՎՐԱՅ ՆՍՏԵԼՈՒ... ՓԱՓԱՔ

Քուիէնհակի մամուլին մէջ վէճ մը կայ։ Օրագրող մը կը պնդէ թէ եղեկտրական աթոռին վրայ նստելով մարդ... չի մեռներ։ Եւ այդի համար կ'առաջարկէ որ նման աթոռ մը պատրաստեն իրեն։ Յետոյ գրաւի մտնելով, կ'առաջարկէ նաև որ զինք տանին Ամերիկա և նստեցնեն Սաքսօի և Վանցէթթիի աթոռին վրայ, պայմանաւորելով թէ ծախքերը վճարուին Ամերիկացիներուն կողմէ։ Ինչպէս նաև վերադարձի ծախքերը, եթէ ճամբան փոխելով երկինք չմեկնի։ Ասկէ զատ կը պահանջէ որ իր կնոջ վճառուի այնքան դրամ, որքան պիտի վաստրկէր մինչև իր բնական մահը մեր չնաշխարհիկ օրագրողը։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՕԴՆԱՒԵՐԸ

Միացեալ Նահանգներու ռազմական օդանաւերու մօտաւոր թիւն է 900, որոնցմէ 300ը ունին վերջին տեսակի հովահարուող շարժիչ մեքենաներ, իսկ 200ը ընդհ. պատերազմի ատենէն մնացած են։

Նաւային ուժերու օգնական քարտուղար Էս. Վօրնը կ'ըսէ որ, փոխանակ այս տարի ծախսուած 13,000,000 տոլարին, չորս տարուան համար 180 միլիոն տոլար պէտք է ծախսել 1000 պատերազմական օդանաւերու շինութեան համար, ինչպէս ծրագրուած է։

ՔԱՂԱՔ. ԼՈՒՐԵՐ ԵՒ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Պ. ՄԻԼԼԵՐԱՆԻ ԿԱՐԵՒՈՐ ՄԷԿ ՃԱՌԸ ՊԷՏՔ Է ՍՈՎԻԷԹՆԵՐՈՒ ՀԵՏ ԽԶՈՒԻԼ Կ'ԸՍԷ ՆԱԽԿԻՆ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Ալենսոն.— Հանրապետութեան նախկին նախագահ Պ. Միլլերան որ ծերակուտական ընտրութեանց թեկնածու է, մեծ ճառ մը արտասանեց՝ ըստ հանրապետութեան սահմանադրութեան տրամադրութեանց տն դրուատեց պետութեան նախագահին իշխանութիւնը ամրացնելու պէտք։ Եւ Ռուսիոյ հետ յարաբերութեանց խզումին անհրաժեշտութիւնը շեշտեց։

Պ. ԳԼԵՄԱՆՍՕ ԵՒ ՁՕՐԱՎԱՐ ԲԵՐՋԻՆԿ ԿԸ ՏԵՍԱԿՑԻՆ

Փարիզ — Պ. Գլեմանսօ ընդունեց զօրավար Բերջինկը։ հազարապետ Սավոյեր եւ Ամերիկեան Լէգէոնին գլխաւոր անդամները։ նախկին վարչապետը ժամէքով։ մոխրագոյն ձեռնոցով, եւ գոտը խոյր մը դրած սիրալիր կերպով փութաց զօրավար Բերջինկի առջեւ։ Եւ շատ երջանիկ եմ ձեզ վերստին տեսնելուս համար եւ մանաւանդ նշմարելով որ դուք աւելի երիտասարդ չէք քան երբէք։ նմանապէս դուք պատասխանեց Գլեմանսօ, Զօրավարը իր ընկերները ներկայացուց։ Պ. Գլեմանսօ, որոնց իւրաքանչիւրին սիրալիր խօսք մը անգլիերէն խօսքեր ըսաւ, իր Ամերիկայի մէջ վերջին պտոյտին յիշատակները վերարծարծելով։ Դուք աշխոյժ եւ զուարթ դէմք մը ունիք ըսաւ զօրավարը. որուն վրայ Գլեմանսօ զօրավարին ձեռքերը բռնելով պարի փոքր մը լրաւ, մինչ ներկաները կը ծափահարէին, յետոյ Գլեմանսօին նուիրեցին կապոյտ, ներմակ եւ կարմիր գոյներով տանելեակի փունջ մը։ Բերջինկ շնորհակալութիւն յայտնեց ամերիկացի լէգէոնականներու եղած սիրալիր ընդունելութեան համար Հազարապետ Սաված Ամերիկեան Լէգէոնականներու մէն եղբայրական յիշատակագիրը կարդաց, որով կը վստահեցնէին թէ Պ. Գլէմանսօին կազմակերպած յաղթութեան յիշատակը միշտ կենդանի պիտի մնայ բոլոր ամերիկացիներուն մտքին մէջ։ Պ. Գլէեմանսօ յայտնի կերպով յուզուած անգլիերէն պզտիկ ճառով մը իր շնորհակալութիւնը եւ երախտագիտութիւնը յայտնեց Ամերիկայի պատերազմին մասնակցած ըլլալուն համար։

Դժբաղդաբար ես շատ ծեր եմ ըսաւ Գլէմանսօ Ամերիկա վերադառնալու համար, հակառակ իմ բուռն ցանկութեան անգամ մը եւս այցելելու, յուսանք որ այս անգամ ալ օդանաւով պիտի այցելէ մեր երկիրը ըսաւ զօրավարը, եւ այս յուզիչ տեսակցութիւնը վերջ տրաւ ելոյթներուն։

ՍԵՐԲ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պելկրատ՝—Մարիշֆովիչ Սօֆիայի մէջ բողոքեց կ վլէլի երկաթուղիի դէմ եղած մահափորձին, եւ Սերպ հողերուն վրայ կատարուած յեղափոխական արշաւանքներուն համար։

ԺԸՆԷՎԻ ՍԷՋ

Ժընէվ.— Ժողովուրդներու խաղաղեցումը պէտք է գործադրուի հաւասարապէս բարոյական հարցերու համար։ Գերմանիոյ ցանկութիւնները երբէք չեն ճակատակիր խաղաղութեան խաղտակումը թեան մը։

ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԿՈՄՓԱՄԱՐՏԻԿ ՏԷՄԻ ՅԱՂԹՈՒԱԾ

Շիքակո՝— Կոմփամարտիկ ծանր ծանրութիւններու ապրոյեան Տէմի պատուեցաւ կոմփամարտիկ Թիւնէի կողմէ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ ԿՈՐԳԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Փարիզ՝— Ռուսական դեսպան Բաֆոսֆի, Ֆրանսական կառավարութեան յայտնեց Սեպտ. 21 թուակիր իշխանագիր մը որ ռուսական հին պարտքերու կարգադրութեան համար նոր առաջարկներ կը պարունակէ։ Սովիէթ ղեկները կ'առաջարկեն տարեկան 60 միլիոն ռսեի Ֆրանք վճարելու պայմանով 61 տարուան մէջ վճարել իրենց պարտքերը, ի փոխարէն կը պահանջեն 150,միլիոն տոլարի նոր վարկ մը Ֆրանսայէն գնելու համար երկաթգործական եւ նաւատարաւեսի վերաբերեալ մեքենաներ։ Ռուսիան յանձն կ'առնէ կանոնաւոր կերպով վճարել դրամագլուխը եւ տոկոսը։

ԱԶԳ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԵՒ ՀՍՅ ԴԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ

Ժընեւ, 23՝— Տօքթ. Նանսէն Ազգ. Դաշնակցութեան խորհուրդին մէջ պարզեց իր ապարդիւն ջանքերը՝ պետութիւններէն ձեռք բերելու հայ գաղթականները Երեւանի մէջ հաստատելու համար անհրաժեշտ վարկը։

Պ. Պրիան յայտարարեց թէ Ֆրանսա, եթէ բաղմաթիւ զոհողութիւններ յանձն առաւ ի նպաստ հայ գաղթականներու, Սուրիոյ մէջ, պիտի շարունակէ իր դրամական օժանդակութիւնը։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՅՑ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԿՈՂՄԷ

«Լ'օրիան թերթը, իր 1927 սեպտ. 21ի թիւին մէջ հրատարակած է Մօն-Իպանի երեսփոխան Էմիր Ֆուատ Ասլանի հետեւեալ յայտարարութիւնները։

Կուզէի գիտնալ թէ ո՞ւր գնաց դրամը։ կուզէի գիտնալ թէ որո՞ւ կողմէ գողցուեցաւ, ես կը յայտարարեմ որ ըսէ, ես կուզեմ որ այս խուցին դուռս ալ խօսուի։ մենք գողցուեցանք Բարձր Գօմիսարութեան կողմէ եթէ ուզուի որուն կողմէ։ անձամբ Պ. տր Ժուվենելի կողմէ, որ տգիտութեամբ նրա ցած մեզմէ խլեց մեկ միլիոն ոսկի։

Էմիր Ֆուատ Ասլան երբեմ նմանօրինակ լեզու չէ գործածած խորհրդարանի նիստերու միջոցին։ Ան միայն յայտարարած է որ Պ. Տր Ժուվենելի վարչութեան օրով ծախսուած է գումար մը, առանց այդ մասին մեզի հաշիւ տրուելու։

ՍՍՇՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ՔՆՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լիբանանի սահմանադրութիւնը քննելու համար յանախակի խօսակցութիւններ տեղի կունենան խորհրդարանի նախագահներուն, Բարձր Գօմիսարի ներկայացուցիչին, վարչապետ Պ. Պէտրա էլ Խուրիի եւ հանրապետութեան նախագահին միջեւ։ Կը կարծուի թէ մօտ օրեն հարցը վերստին սեղանի վրայ պիտի դրուի։

ԹԵՐԹԻ ՄՈՒՏՔԸ ԱՐԳԻԼՈՒԱՄ

Ռումանական լեզուով «Ինոմանիա Մօլի Սիքոր» եւ իտալերէն «Լաւորաքոր Իտալիանօ» թերթերը, որ Փարիզ լոյս կը տեսնեն, արգիլուած են Ֆրանսական հովանաւորութեան ներքեւ գտնուող երկիրներ մուտք գործել։

ԼԻԲԱՆԱՆԸ ԱՆՏԱՌԱՋԻՐԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Երկրագործական նախարարութիւնը. խորհրդարանին յանձնեց Լիբանանի անտառներուն բարւոք պահպանման վերաբերեալ օրինագիծ մը։

ԹՐՔԱԿԱՆ ԱՐՄԱՅԻՆ ՏԵՂ

Հին սերունդի մուտքի դրան վրայ գտնուող թրքական զինանշանը վերցուած եւ անոր տեղ գտեղուած է էլեքտրականութեամբ բանող ժամացոյց մը։ այս մեծ ժամացոյցին կապուած են նաեւ ուրիշ երկու ժամացոյցներ եւս, մին հանրապետութեան նախագահին, իսկ միւսը վարչապետին գրասենեակը։

ՈՍՏԻԿԱՆ ՄԸ ԴԻՊՈՒԱԾՈՎ Կ'ՍՊԱՆԷ ԱՆՑՈՐԴ ՄԸ

Անցեալ օր Պապ-Իսրիսի մէջ խիստ վազքով արշաւող ինքնաշարժ մը կը տապալէ եւ կը նգովէ Ֆրանսացի զինուոր մը։ պահակ ոստիկանը որ ասեն չէր ունեցած ինքնաշարժին թիւը առնելու ատրճանակի երկու հարուածներ կը փորձէ պայթեցնել օդին մէջ վարիչը սթիպելու համար որ կանգ առնէ։ սակայն զինակցներուն մին կը մրխուի Հանճա Շեհնատի անուն Զահլեցի անցորդի մը կու�ծ։ մահը վայրկեանական կ'ըլլայ եւ ժարդը անկենդան գետին կը փռուի։ Ոստիկանը բանտարկուած է հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Աբրամ Ազարխնդիրը կը քննէ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱՒԲԱԺԻՆԸ Կ'ԸՍԿԻՆԻ

Կիրակի օր հեսպերիներու խուրսի բազմութիւն մը նաւակներով կը շրջէր անգլիական նաւաբաժնին շուրջը։ Երկուշաբթի օր կէսօրին «Royal Oak» տր էյր նաւին մէջ մեծ խնոյի մը տուրեցաւ որուն հրաւիրուած էին բարձր ֆոմիսարը, Լիբանանի հանրապետութեան նախագահը, արեւելեան բանակին բարձրագոյն ոստիկանը եւ ծովակալ Պուիս, ինչպէս նաեւ շատ մը բարձր պաշտօնատարներ եւ բարձրաստիճան ոստիկաններ։ Բ. առաւօտ նաւաբաժնին առաջին մասը եւ կէսօրէ վերջ երկրորդ մասը հեռացան մեր ջուրերէն։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԷՋ ՄՍՄԵՏԱԿԱՆ ԿԻՆ ՍԸ ՆԵՂ ՎԱՅՐԿԵԱՆՆԵՐ Կ'ԱՆՑՆԷ

Գեյրութի հորանձեւութեանց սիրահար դեռատի մահմէտական կին մը ինքզինքին թոյլ նուտայ փոխանակ ֆոյի պարզ cape նով մը դուրս ելլելու. անմիջապէս նախանձոտ այրեր կը խուզուին կնկան շուրջը որ հագիւ ատեն կ'ունենայ ապաստանելու մերձակայ վանատան մը մէջ, մինչ դուրսը պոռչտուք եւ բողոքի աղաղակներ կը բարձրանային Ոստիկանութիւնը ատենին հասնելով կը ցրուէ ամբոխը եւ կը ձերբակալէ երեք ամբոխավարներ։

Պ. ՓՕՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ ՀԱԼԷՊԻ ՄԷՋ

Հալէպի Ֆրանսական դատարանին անդամ Պ. Վահան Փորթուգալեան, որ քանի մը ամիս է վեր արարձակուրդով Ֆրանսա կը զբաղուէր, իր տիկնոջը հետ Հալէպ վերադարձած է։

Պ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Ուրախութեամբ կիմանանք որ ազգ. պետական տոգեւորական Բ. Եալ Մէյլ Լայֆ ընկերութեան Ցուճասանի, Ալեպոյ, Լիբանանի եւ Սիւրիոյ Ընդհ. Ներկայացուցիչ Պ. Պետրոսեան Պէյրութ ժամանած է եւ նպաստակ ունի սրմսարներու շահագործումներէն ազատելու համար դժբաղդ գաղթականները, օգտակար կարգադրութիւններ ընել։

Վստահ ենք որ Պ. Պետրոսեան, ինչպէս Ցուճասանի մէջ զանազան առիթներով օգտակար եղած է հայ գաղթականներուն եւ զանոնք ազատած կարգ մը սրմսարներու խաբեութիւններէն, հոս ալ պիտի աշխատի չեզոքացնել անոնց վնասակար միութիւնն ու գործունէութիւնը։

ԱԶԴ

Վարչութիւնս յեռ այսու աննկատ պիտի թողու հրատարակութեան համար մեզ դրկուած ամէն տեսակ յայտարարութիւն, եթէ կանխիկ չի վճարուի փոխարժէքը։

Անվճար յայտարարութիւնները բացարձակապէս չեն հրատարակուիր։

«ԱԶԴԱԿ»ի Վարչութիւն

«ԱԶԴԱԿ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԱՒԱՆԴԱԿԱՆ ՄԱՏԱՆԻՆ

Գրեց՝ Վ. ՎԱԼԱԴԵԱՆ

Բայց շատ չանցած սկսեցին հարցուփորձ անել, թէ ուրիշ ոչինչ չուներն արդեօք տանը պահած։ Ալսէնիէկի բոլոր ժխտումները զուր էին անցնում։ Կսկին ու կրկին հարցնում պահանջում էին—

— Ինչ որ պահել էք՝ յոժարակամ յանձնեցէք աւէնը, թէ չէ միևնոյնն է, ինքներս կգտնենք, կխուզարկենք ու կգտնենք, ի՞նչ որ գաղել էք։

Ու ի անգամ էլ պարզ ի պարզոյ ասին—

— Մի եաղութ մատանի էք ունեցել՝ աւէ՛ք։

— Կորցրել եմ,— ասեց Արսէ-Բէկը։

Սակայն ոչ ոք չհաւատաց։

— Ո՛չ,— ասին,— այն մատանին հնչ կորցնելու բան չի։ Թէ որ պիտի շարունակէք ծածկել՝ մե՛նք կի մանանք տեղը։

Ու հեռաւոր գիշերներից մէկին՝ ամենախիստ խուզարկութիւն կատարուեց։ Նոյն իսկ խսպառ մերկացրին Արսէնին, կնոջը, բոլոր մեծ ու պզտիկ երեխաներին, պրպտեցին ամենուրեք... բայց չգտան։ Մատանին պահել էր սենեակներից դուրս և զաղտնարանը յայտնի էր միայն Արսէնին և իրա կնոջը...

Երկու օր յետոյ՝ խուզարկութիւնը կրկնուեց։ Քանի՞ չկիսաներ էկան՝ բեղ-մազերը խնամքով սղալած մէկի գլխաւորութեամբ։

Վաղարշն ինքն էր։ Բոլշևիկների մէջ մանելով, խուզարկու-լրտեսի պաշտօն էր ստացել Զէկայում և արտասովոր եռանդ ցուցադրել...

— Ես շատ լաւ իմանում եմ,— հրաժայրէն ասաց իր նախկին տիրոջը,— էն մատանին պահած կլինես։ Ուրեմն դուրս հանիր։ Ինքնդ տուր։ Թէ չէ էնքա՞ն կթակեմ, կչարչարեմ, որ չանսատակ կլինես։ Ինչքան որ արիւնս ծծել ես աղայ ժամանակ՝ հերիք է։ Հէ՛րդ պիտի անիծեմ սրանից դէնը, չուն-չանորդիս։ Ինձ որ գործից հեռացրիր, սոված փողոցը քցեցիր՝ ի՞նչ էիր կարծում...

Եւ մերժում սանալով իր երեսնի աղայից, միւս գործակիցների օգնութեամբ՝ նրան գետին է պառկեցնում ու սկսում անձամբ մտրակել, աքսել—

— Տո՛ւր էն եաղութ մատանին...

Հսրաածներն ամինայ էին և Արսէնը կորցնում է գիտակցութիւնը։ Գլխից արիւն է հոսում...

Կինը, ականատես այդ բռնութեան, սարսափից ու յուսահատութիւնից վճռում է բերել մատանին ու յանձնել, միա՞յն թէ փրկէր ամուսինը։

Եւ բերում, տալիս է։

Հայրիկ գոռալը իր յաւիտենական չոր ու չքեղութեամբ։

Նրա փայլի հետ մէկտեղ Վաղարշի աչքերն են վառում, փայլատակում։

Վերցնում է մատանին։ Բայց ազատ չի թողնում Արսէնին, այլ պատուիրում է նրան Զէկա տանել—

— Դեռ հալա էնտեղ սրա դատաստանը պիտի անենք, որ էսքան ժամանակ մեզ խաբել է։ Չի տուել պատածը։

***

Մելիք-Ասլանեանի դռան տեղի ունեցաւ անմիջապէս՝ յաջորդ օրն։ Ու շատ կարճ տեւեց։

Վճիռ տուին գնդակահարել նրան։ Վկաների մէջն էր նաև Վաղարշը։ Ամենավատ վկայութիւնները տուեց մեղադրեալի մասին... Եւ շարունակ ձեռքը գրպանը՝ պատուելով խաղում էր մատանու հետ, որ չէր հաւանում դուրս հանել։ Դատի ընթացքում մի քանի անգամ եաւ սրահից՝ ջուր խմել պատրուակելով և այնտեղ առանձնութեան մէջ՝ եաղութը հանում, հագցնում էր մատին ու նայում հրացմունքով...

Ի վերջոյ, յափշտակուած, մոռացաւ ամէն զգուշութիւն և սրա՛ը վերադարձաւ՝ ձեռքը գրպանի մէջ, բայց եաղութը մատին։

Դատավճիռը արձակելուց յետոյ, նախագահը ձևական էր անհրաժեշտ դատեց, որ եղած վկաները ստորագրեն իրանց տուած ցուցմունքների տակին...

— Ըսկեր Վաղարշ, դուք էլ առաջ եկէք, ստորագրեցէք ձեր անունը։

Վաղարշն աշխուժով՝ գրպանից աշխուժօրէն դուրս հանեց աջ ձեռքը... Երբ նա ստորագրում էր իր արուած ժամանակ վկայութիւնները, սուգ կարմիր քարը հանգիստ հանգիստ շողշողայ նրա մատին... կորորրած Մելիք-Ասլանեանի յաջորդները սառոյց պահելու իր՝ իր չագործ զօրութիւնը, որի մասին մի ժամանակ պատմել էին մարդիկ։

(Վերջ)

Անցնախքնթաց Լսարան - հանդէս

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՍԻ ՀԱՅ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հ. Բ. Դ. Երեսուն եւ օրցամեակին առթիւ «Ժողովուրդային Տուն»ի ընդարձակ սրահին մէջ,

Կիրակի 2 Հոկտ. 1927 կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, պիտի թլլան բանախօսութիւններ, արտասանութիւններ, երգ, մեներգ եւ նուագ։ Անխտիր կը հրաւիրուի հայ երկսեռ հասարակութիւնը։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ուրբաթ Ընդհանուր Միութեան գիշերային դպրոցը պիտի վերաբացուի Հոկտ. 10ին. մուտքի այցանագրութիւնները պիտի սկսին Հոկտ. 1ին և պիտի աւարտի Հոկտ. 8ը։ Իրիկունները ժամը 8էն 10ը։

Փոյթ ունենալ արդարացուցչական կարգի կողմէ չէ պիտի աւանդուին Հայերէն, Ֆրանսերէն, Թուրաբանութիւն և Անգլերէն դասեր։

Մանրամասնութիւնները հասնը դիմել Միութեան տեղական քարտուղար Գ. Ե. Պիւլպիւլեանի։

Շատապէ Հայ երիտասարդ և օգտուէ այս թանգարիկ առիթէն։

ՈՐԲԵՐՈՒ ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ
Գիշերային Դպրոցի Ծանձնախուր

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԻԶՊԱՆՈՒՀԻ ԿՈՒԶՈՒԻ

Նաֆայի (Պաղեստին) Ս. Զգ. Վարժարանի Մանկապարտէզի բաժնին համար, համեստ պայմաններով, վարժուհիի մը պէտքը կայ։

Փափաքողները, պայմաններուն և ժամադրութեանց տեղեկանալու համար թող դիմեն Տեղապան Սողոմոնեան, Կուրս Վոլտց, Պ. Ռ. Էֆզաճեանի հացէին։

ԾՆՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Նկատի ունենալով որ շատ մը ծնողներ իրենց պզտիկները չեն կրնար ազգային մանկապարտէզ դրկել առնելու հոգատարութեան և ցուցին ուսանելու պատճառաւ, նկատի ունենալով նաև որ յաճախ պզտիները կուլանան և կը բացակայեն դպրոցէն դարձեալ միևնոյն պատճառով, Հ. գաբարն